

Keisarinharju eli Syrjänpörke

"Kangasalan näkötorit on rakennettu paikoille, joilta kuninkaat, keisarit ja runoilijat ovat ylistäneet maisemaa, joten niihin liittyvät erityiset arvot painottuvat paitsi henkilö- ja kulttuurihistoriaan myös Kangasalan harjuilta avautuviin näkymiin. Rakennushistoriallisilta arvoiltaan näkötorit ovat sen sijaan vaihtelevia.

Kangasalan harjuille on rakennettu näkötorneja 1880-luvulta alkaen. Näkötorneihin liittyvät olennaisena osana laajat näkymät kansallisen leiman saaneisiin luonnon- ja kulttuurimaisemiin."

[Museoviraston nettisivut. Luettu 30.6.2015. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1952]

Kustaa III kävi Tampereelle (Tammerkoskelle) matkatessaan harjulla vuonna 1775. Hän ihastui maisemiin niin, että hänen sanotaan huudahtaneen: "Tässä varmaankin paholainen kiusasi Herraamme näyttäen hänelle kaikki maailman ihanuudet."

Keisarinharju oli aiemmin nimeltään Syrjänpörke, mutta nimi vaihdettiin, kun Aleksanteri I:n kävi harjulla vuonna 1819. Tuossa yhteydessä Vääksyn kartanon silloinen omistaja ja isäntä, kapteeni Adolf Johan Lilliebrunn rakennutti portaat ja näköalapaviljongin sekä hakkautti maisemalinjoja, jotta keisari näkee paremmin luonnon kauneuden.

"Runoilija Emil von Qvanten mainitsee Maaseutukirjeissään 1847 paviljongin jo silloin olleen jäljettömiin hävinnyt ja harjun kasvaneen umpeen, mutta että Keisarinharjuksi muuttunut Syrjänpörke on "se oikea todellinen Kangasalan harju". [Kangasala-Seura r.y., 1989: Kangasala Opas Kulje ja katsele - Opas Kangasalan menneisyyteen ja nykyisyyteen.]

Keisarinharjulle rakennettiin vuonna 1881 ensimmäinen näkötorni, jolla korvattiin aiemmin pystytetty paviljonki. Tori oli käytössä 1950-luvulle.

Keisarinharjun vanha näkötorni kuvattuna vuonna 1893. Kuva: Kangasala-Seura.

Uusi torni rakennettiin hieman vanhaa tornia jäljitellen 2000-luvun alussa, mutta kyseinen torni tuhoutui tuhopoltossa 2006.

Torni ehdittiin kuvata juuri ennen tuhopolttoa Kangasalan opaskartan kansikuvaksi ja sillä välin, kun kartta saatiin painosta, torni oli jo tuhoutunut.

Nykyinen näköalatasanne, jota kutsutaan Keisarinportaiksi, rakennettiin vuonna 2010 arkkitehti Ritva Lahtisen suunnitelmien mukaan.

Keisarinharju kohoaa noin 140 metriin meren pinnasta ja se on noin 55 metriä korkeammalla kuin viereisten järvien pinnat.

Harjulle voi kiivetä joko Mobiliasta (Kustaa Kolmannen tie 75) lähtevää polkua pitkin tai Lahdentiestä erkanevan Pirkanmaanpolun alusta lähtevää polkua pitkin.

Suomen suurin harjujono ulottuu Lahden seudun Salpausselältä Etelä-Pohjanmaan Pohjankankaalle. Pirkanmaan suurin harjujono on osa tätä harjujonoa ulottuen Pälkäneen Syrjänharjusta Kangasalan Vehoniemen ja Tampereen Pyykin kautta Hämeenkyrön Mahnalanharjuun. Keisarinharju kuuluu tähän harjujonoon, joka on maassamme ainutlaatuinen nähtävyys. Harju edustaa hienoa maisemakuvaa erityisine luonnon kauneusarvoineen. Se on kuntalaisille merkittävä virkistysalue.

Lue lisää Kangasalan maaperän synnystä [Tampereen seudun taajamageologisen kartoitus- ja kehittämishankkeen \(TAATA\) sivuilta](#) .

OSA SUOMEN VANHINTA TIEVERKKO

Haukestei - Suomen pitkästen risteyskohta

Haukestei on Suomen vanhin maanteiden risteyskohta, johon Suomessa vanhimmat maanteiden risteyskohtat ovat. Haukestei on ollut Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta jo 1550-luvulta lähtien. Tietojen mukaan Haukestei on ollut Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta jo 1550-luvulta lähtien.

Hämeen yleiset kulkutiet 1550-luvulla

Hämeen yleiset kulkutiet 1550-luvulla olivat Suomessa vanhimmat maanteiden risteyskohtat. Hämeen yleiset kulkutiet 1550-luvulla olivat Suomessa vanhimmat maanteiden risteyskohtat.

Keskärinharju 1900-luvun alussa

Keskärinharju 1900-luvun alussa oli Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta. Keskärinharju 1900-luvun alussa oli Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta.

Linja-auton matkailuaita Vattilassa keuhkain 1933

Linja-auton matkailuaita Vattilassa keuhkain 1933 oli Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta. Linja-auton matkailuaita Vattilassa keuhkain 1933 oli Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta.

Huittikylä-Sahalampi tien rakennustyömaa vuonna 1957

Huittikylä-Sahalampi tien rakennustyömaa vuonna 1957 oli Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta. Huittikylä-Sahalampi tien rakennustyömaa vuonna 1957 oli Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta.

Kärsämäen ja Kälviän välillä ja Kälviän ja Kälviän välillä vuonna 1963

Kärsämäen ja Kälviän välillä ja Kälviän ja Kälviän välillä vuonna 1963 oli Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta. Kärsämäen ja Kälviän välillä ja Kälviän ja Kälviän välillä vuonna 1963 oli Suomessa vanhin maanteiden risteyskohta.

The image shows a page from a historical publication, likely a magazine or book, with a dark wood-grain background. The text is in Finnish and is arranged in two columns. The left column discusses Kaarina Hannuntytär and Jakob De la Gardie. The right column discusses Nilseniellet, Kustaa III, and Aleksanteri I. There are four portraits: a man in armor (top left), a man in a suit (top right), a man in a military uniform (bottom right), and a woman in a portrait frame (middle right). The text is in a serif font, and the overall layout is clean and professional.

MAAILMANLOPUN ENTEET JA ROINEEN ARMAISET AALLOT

Keisarinharju

Keisarinharju on osa yli 200 kilometrin pituista harjuketjua, joka alkaa toiselta Salpausselältä Lammilta ja kulkee Tuuloksen, Hauhon, Pälkäneen ja Kangasalan kautta Tampereelle ja edelleen Ylöjärven ja Hämeenkyrön kautta Kauhajoelle. Keisarinharjun kaakko-luode-suuntainen selänne on n. 2,5 km pitkä ja 100–250 metriä leveä. Harjun korkeus on 25–55 metriä.

Keisarinharju on nimetty valtakunnallisesti arvokkaaksi harjualueeksi ja on yksi viidestä Kangasalan pohjavesialueesta. Keisarinharju on myös luonnonsuojelualue. Harju on pääosin kangasmetsää eri muunnoksissa. Sen rinteillä on useita edustavia muinaisrantoja ja monipuolinen harjukasvillisuus. Kasvistoon kuuluvat mm. jalkasara, lehtokuusma, tertsuselja, kevätlinnunherne, taikinamarja, punaherukka, kurjenkello, sinivuokko ja kalliokieli.

Längelmävesi, Sarsanvirta ja maailmanlopun enteet vuonna 1604

Jääkauden jälkeen Längelmävesi, Vesijärvi ja Pälkänevesi muodostivat yhtenäisen järvaltaan, joka laski Roineeseen Sarsanvirtaa pitkin. Kesäkuun 10. päivän vastaisena yönä vuonna 1604 virtaukset muuttuivat ja Längelmävesi alkoi laskea Iharinkoskea ja Kostianvirtaa pitkin Pälkäneveteen.

Iharinkosken ja Kostianvirran synnyn ja siitä seuranneen virtauksen muutoksen aiheutti Pälkäneveden ja Mallasveden maakannaksen pettäminen maannousun seurauksena. Samassa yhteydessä Sarsanvirta kuivui ja sen varrella oleva myllyjen keskittymä jäi kuivalle maalle. Längelmäveden pintaa vuoden 1604 luonnonkatastrofi laski noin kolme metriä. Katastrofi on arvioitu olleen yksi suurimmista luonnonmullistuksista Euroopassa ja sitä pidettiin maailmanlopun enteänä. Luonnon mullistuksesta tehtiin merkintä Turun piispan ja myös paavin kirjoihin Vatikaanissa.

Nykyiselle tasolleen Längemäveden pinta laski vuonna 1830, jolloin Längemäveden ja Roineen välille Kaivannossa rakennettu kanava tuhoutui.

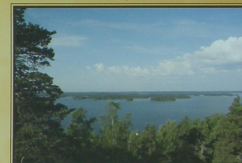
Roine

Roine kuuluu Kokemäenjoen vesistöön. Se laskee Mallasveteen ja edelleen Valkeakosken kanavan kautta Vanajaveteen. Roineen vesi on hyvälaatuista ja se on tärkeä raaka- vesilähde Tampereen kaupungille.

Roine ja sen armaiset aallot mainitaan Zacharias Topeliuksen runossa Kesäpäivä Kangasalla, joka on myös sävellettyä Pirkanmaan maakuntalaulu.

Ramppi-teatteri esitti vuonna 2004 Aulis Aarnion kirjoittaman näytelmän "Kahdenoista taalerin tähden", jossa kerrottiin vuoden 1604 luonnonkatastrofista ja sen seurauksista.

Roineen armaiset aallot.

Kuivunutta Sarsankosken pohjaa.

Keisarinharju

Keisarinharju on osa yli 200 kilometrin pituista harjuketjua, joka alkaa toiselta Salpausselältä Lammilta ja kulkee Tuuloksen, Hauhon, Pälkäneen ja Kangasalan kautta Tampereelle ja edelleen Ylöjärven ja Hämeenkyrön kautta Kauhajoelle. Keisarinharjun kaakko-luode-suuntainen selänne on n. 2,5 km pitkä ja 100–250 metriä leveä. Harjun korkeus on 25–55 metriä.

Keisarinharju on nimetty valtakunnallisesti arvokkaaksi harjualueeksi ja on yksi viidestä Kangasalan pohjavesialueesta. Keisarinharju on myös luonnonsuojelualue. Harju on pääosin kangasmetsää eri muunnoksissa. Sen rinteillä on useita edustavia muinaisrantoja ja monipuolinen harjukasvillisuus. Kasvistoon kuuluvat mm. jalkasara, lehtokuusma, tertsuselja, kevätlinnunherne, taikinamarja, punaherukka, kurjenkello, sinivuokko ja kalliokieli.

Längelmävesi, Sarsanvirta ja maailmanlopun enteet vuonna 1604

Jääkauden jälkeen Längelmävesi, Vesijärvi ja Pälkänevesi muodostivat yhtenäisen järvaltaan, joka laski Roineeseen Sarsanvirtaa pitkin. Kesäkuun 10. päivän vastaisena yönä vuonna 1604 virtaukset muuttuivat ja Längelmävesi alkoi laskea Iharinkoskea ja Kostianvirtaa pitkin Pälkäneveteen.

Iharinkosken ja Kostianvirran synnyn ja siitä seuranneen virtauksen muutoksen aiheutti Pälkäneveden ja Mallasveden maakannaksen pettäminen maannousun seurauksena. Samassa yhteydessä Sarsanvirta kuivui ja sen varrella oleva myllyjen keskittymä jäi kuivalle maalle. Längelmäveden pintaa vuoden 1604 luonnonkatastrofi laski noin kolme metriä. Katastrofi on arvioitu olleen yksi suurimmista luonnonmullistuksista Euroopassa ja sitä pidettiin maailmanlopun enteänä. Luonnon mullistuksesta tehtiin merkintä Turun piispan ja myös paavin kirjoihin Vatikaanissa.

Nykyiselle tasolleen Längemäveden pinta laski vuonna 1830, jolloin Längemäveden ja Roineen välille Kaivannossa rakennettu kanava tuhoutui.

Roine

Roine kuuluu Kokemäenjoen vesistöön. Se laskee Mallasveteen ja edelleen Valkeakosken kanavan kautta Vanajaveteen. Roineen vesi on hyvälaatuista ja se on tärkeä raaka- vesilähde Tampereen kaupungille.

Roine ja sen armaiset aallot mainitaan Zacharias Topeliuksen runossa Kesäpäivä Kangasalla, joka on myös sävellettyä Pirkanmaan maakuntalaulu.